

Strafbaarstelling van lijkschennis

Oktober 2022

SAMENVATTING

dr. Bas de Wilde (De strafzaak)
prof. dr. Britta van Beers (Vrije Universiteit Amsterdam)
dr. Sanne Buisman (Vrije Universiteit Amsterdam)
mr. Daniel Bökenkamp (Vrije Universiteit Amsterdam)

De strafzaak

Strafrechtelijk onderzoek en
onderwijs

Hoofdstuk 1: Inleiding

In dit rapport wordt verslag gedaan van een onderzoek dat in opdracht van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum van het Ministerie van Justitie en Veiligheid is uitgevoerd. Voor het onderzoek bestonden verschillende aanleidingen. Ten eerste kon in een geval waarin necroseksuele gedragingen konden worden aangetoond, niet strafrechtelijk worden vervolgd, omdat geen sprake was van een strafbaar feit. Ten tweede komt het voor dat overleden lichamen fysiek worden aangetast, terwijl daarvoor geen zelfstandige strafbepaling bestaat. Ten derde was een rechtbank van opvatting dat de strafbedreiging ter zake van het wegmaken van een lijk met het oogmerk de dood(soorzaak) te verhelen (art. 151 Sr), te laag is. Ten vierde is een lichaamsmakelaar actief in Nederland, een bedrijf dat gedoneerde lichamen tegen betaling ter beschikking stelt aan commerciële bedrijven, en is de vraag gerezen of aanleiding bestaat om bepaalde activiteiten van lichaamsmakelaars strafbaar te stellen.

De centrale onderzoeksvraag luidt:

Is het noodzakelijk om vormen van lijkschennis strafbaar te stellen die nog niet strafbaar zijn of om bestaande strafbepalingen ter zake van vormen van lijkschennis te wijzigen?

Het onderzoek dat tot beantwoording van deze vraag leidt, is uitgevoerd aan de hand van de volgende deelvragen:

1. *Hoe wordt de integriteit van het gestorven lichaam buiten het strafrecht juridisch beschermd, zoals in de context van fundamentele rechten (art. 11 Grondwet en art. 3 en 8 EVRM), het privaatrecht en het gezondheidsrecht? Welke rechtsbeginselen en rechtsgoederen zijn daarbij relevant?*
2. *Welke vormen van lijkschennis zijn naar huidig recht strafbaar of niet strafbaar in Nederland, hoe worden deze strafrechtelijk afgedaan en wat is de prevalentie ervan?*
3. *Bestaat in Nederland draagvlak voor strafbaarstelling van vormen van lijkschennis die nog niet strafbaar zijn of voor wijziging van bestaande strafbepalingen ter zake van vormen van lijkschennis?*
4. *Welke argumenten voor of tegen strafbaarstelling kunnen worden ontleend aan buitenlands recht?*
  - 4.1 *Welke vormen van lijkschennis zijn in geselecteerde andere landen al dan niet strafbaar?*
  - 4.2 *Bestaat in deze landen discussie over het al dan niet strafbaar zijn?*
  - 4.3 *Hoe zijn de strafbaarstellingen vormgegeven in de landen die strafbaarstellingen kennen?*
  - 4.4 *Op welke manier worden gevallen van lijkschennis afgedaan in de landen die strafbaarstellingen kennen?*

Onderzoeksmethoden

Er zijn tien vormen van lijkschennis onderscheiden. Van ieder van deze vormen is de noodzakelijkheid van strafbaarstelling onderzocht. De term 'noodzakelijk' in de centrale onderzoeksvraag is ontleend aan aanwijzing 2.2 van de Aanwijzingen voor de regelgeving. De vraag of wetgeving noodzakelijkheid is in de zin van deze bepaling, komt praktisch meestal neer op de vraag of wetgeving aan te bevelen is. De conclusies van dit onderzoek vallen daarom samen met de aanbevelingen. De noodzakelijkheid is onderzocht aan de hand van de toepassing van de criteria voor strafbaarheid zoals die door Buisman zijn ontwikkeld, voortbouwend op eerder werk van onder andere De Roos. Deze gezaghebbende criteria bieden concrete handvatten om de noodzakelijkheid van strafbaarstelling te beoordelen.

De deelvragen zijn onderzocht aan de hand van klassieke juridische onderzoeksmethoden om de betekenis van juridische normen vast te stellen (onderzoek in literatuur, wetgeving, parlementaire geschiedenis en jurisprudentie), in combinatie met empirisch onderzoek (kwantitatief jurisprudentieonderzoek en interviews) om prevalentie, straftoemeting en opvattingen te inventariseren. Er zijn interviews uitgevoerd met medewerkers van de politie (5), officieren van justitie (2), rechters (2), nabestaanden die zijn geconfronteerd met een vorm van lijkschennis (3), begrafenisondernemers (2), de directeur van RISE-labs en wetenschappers (5). Ook is een omvangrijk rechtsvergelijking uitgevoerd. Het recht van Duitsland, Frankrijk, Engeland & Wales, Verenigde Staten, Schotland, België en Zweden is in landenrapporten in kaart gebracht en vervolgens vergelijkend geanalyseerd. De eerste vier genoemde landen zijn integraal onderzocht ten aanzien van alle tien de in dit onderzoek onderscheiden vormen van lijkschennis. Ten aanzien van de laatste drie landen zijn alleen discussies en recente ontwikkelingen in kaart gebracht.

Hoofdstuk 2: Criteria voor strafbaarstelling

De criteria voor strafbaarstelling bestaan uit drie hoofdvragen:

1. *Is overheidsoptreden gelegitimeerd?*

Hierbij is relevant of sprake is van gedragingen die schade opleveren, of deze gedragingen als onrechtmatig moeten worden beschouwd en in hoeverre daardoor beschermwaardige belangen worden aangetast.

2. *Is strafbaarstelling gerechtvaardigd?*

Hierbij wordt beoordeeld of strafbaarstelling prospectief proportioneel is (staat de inzet van het strafrecht in verhouding tot het ongewenste gedrag?), of andere, minder ingrijpende middelen, zoals inzet van het bestuursrecht of het civiele recht, adequate bescherming kunnen bieden tegen het onrechtmatige en schadelijke gedrag (*ultima ratio*) en of een strafbaarstelling naar verwachting voldoende effectief zal zijn.

3. *Op welke manier zou een strafbepaling kunnen worden geformuleerd?*

Hierbij wordt rekening gehouden met interne subsidiariteit (kan het gedrag onder een bestaande strafbepaling worden gebracht en levert dat een passende kwalificatie van de gedraging op?), met het in het legaliteitsbeginsel besloten liggende uitgangspunt van *lex certa* (biedt de strafbepaling voldoende rechtszekerheid?) en met de praktische hanteerbaarheid van de strafbepaling. Bij het bepalen van een strafbedreiging is de

retrospectieve proportionaliteit relevant: hoe verhoudt de strafbedreiging zich tot de ernst van het delict en tot strafbedreigingen ter zake van soortgelijke gedragingen?

Hoofdstuk 3: De juridische status van het lijk

Het overleden lichaam wordt in het privaatrecht beschouwd als een bijzondere zaak. Dit hangt samen met de verbondenheid van het menselijk lichaam met de menselijke persoon. De menselijke waardigheid moet ook na het overlijden worden gerespecteerd. Dit komt onder andere tot uitdrukking in het feit dat bepaalde persoonlijkheidsrechten, in het bijzonder het recht op privéleven en het recht op bescherming van lichamelijke integriteit, postmortale werking hebben. Nabestaanden hebben ook te respecteren rechten ten aanzien van een overleden lichaam. Zij hebben bepaalde zeggenschap, maar worden geen eigenaar van het overleden lichaam.

De postmortale werking van persoonlijkheidsrechten wordt ook erkend ten aanzien van artikel 11 Grondwet, waarin het recht op onaantastbaarheid van het menselijk lichaam wordt gegarandeerd. Onder andere moet de bij leven geuite wens van een overledene ten aanzien van de bestemming van zijn overleden lichaam wordt gerespecteerd. Ten aanzien van het doneren van een lichaam is het non-commercialiteitsbeginsel, dat onder andere in het Handvest van de Grondrechten van de EU tot uitdrukking komt, belangrijk. Op grond hiervan is het verboden om het menselijk lichaam en bestanddelen daarvan *als zodanig* als bron van financieel voordeel aan te wenden.

Hoofdstuk 4: Strafbaarheid, afdoening en prevalentie van lijkschennis in Nederland

1. Verplaatsing van een lijk

Het opgraven of wegnemen van een lijk is strafbaar gesteld in artikel 150 Sr. Op dit misdrijf is een gevangenisstraf van maximaal 1 jaar of een geldboete van de derde categorie gesteld. Uit jurisprudentieonderzoek over de periode 2002-2021 blijkt dat voor dit delict slechts 1 keer is veroordeeld (N=1).

2. Wegmaken van een lijk met oogmerk om de dood of doodsoorzaak te verhelen

Het wegmaken of verbergen van een lijk met het oogmerk om de dood(soorzaak) te verhelen, is strafbaar gesteld in artikel 151 Sr. De wetgever achtte in de negentiende eeuw van belang dat de registers van de burgerlijke stand actueel zouden blijven. Uit hedendaagse strafmotiveringen blijkt dat respect voor het slachtoffer en de belangen van nabestaanden worden beschouwd als zwaarwegende belangen waarop door dit delict inbreuk wordt gemaakt. Artikel 151 Sr kent een strafbedreiging van ten hoogste 2 jaar of een geldboete van de vierde categorie. Uit jurisprudentieonderzoek over de periode 2002-2021 blijkt dat het relatief weinig voorkomt dat wordt vervolgd op grond van artikel 151 Sr (N=165). Wanneer dat gebeurt, wordt vaak ook vervolgd op grond van een levensdelict. Alleen in uitzonderlijke gevallen wordt voor uitsluitend artikel 151 Sr vervolgd (N=35). Dat kan bijvoorbeeld het

geval zijn wanneer een levensdelict of het daderschap daarvan vanwege verminkingen van het lijk niet kan worden bewezen.

3. Fysieke aantasting van een lijk (vernietiging, opdeling in stukken, wegnemen van organen, veroorzaken van botbreuk, beschadiging)

Fysieke aantasting van een lijk is niet zelfstandig strafbaar gesteld. Het kan wel strafbaar zijn op grond van andere strafbepalingen. Het is door de Hoge Raad toegelaten om te vervolgen op grond van artikel 350 Sr (vernietiging of beschadiging van een goed). In bijzondere gevallen kan op grond van artikel 141 Sr (openlijke geweldpleging) worden vervolgd. Vervolging op grond van deze strafbepalingen vindt uiterst zelden plaats. Doorgaans wordt in geval van fysieke lijkschennis gekozen voor vervolging op grond van artikel 151 Sr.

4. Verrichten van seksuele gedragingen met een overleden lichaam

Necrofilie is geen zelfstandig delict in Nederland. In geval van seksuele gedragingen met een overleden lichaam kan mogelijk worden vervolgd op grond van andere strafbare feiten die de dader vermoedelijk óók heeft begaan, zoals beschadiging van het overleden lichaam (art. 350 Sr), verplaatsing van een weggenomen lijk (art. 150 Sr) of lokaalvredebreuk (art. 138 Sr). Het is echter mogelijk dat geen van deze feiten kan worden bewezen. Dat was aan de orde bij een geval van necrofilie dat aandacht heeft gekregen in de media. Er zijn weinig Nederlandse gevallen van necrofilie bekend. Hieruit kan echter niet worden afgeleid dat necrofilie weinig voorkomt.

5. (Ver)kopen van (delen van) het lichaam van een overleden persoon

Het is niet strafbaar om in menselijke overleden lichamen of delen daarvan te handelen, ook niet wanneer dat gebeurt met een winstoogmerk. Er zijn geen gevallen bekend waarin een lichaam(sdeel) als zodanig was verkocht. Wel is een zogenoemde lichaamsmakelaar actief in Nederland. Dit is een bedrijf dat gedoneerde lichamen ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek of onderwijs ter beschikking stelt aan andere bedrijven, die een vergoeding voor de kosten daarvan betalen.

6. Tentoonstelling van een (geprepareerd) overleden lichaam

Het tentoonstellen van overleden lichamen levert geen strafbaar feit op. Het komt wel voor in Nederland, ook door commercieel opererende bedrijven. Tentoonstellingen als 'Body Worlds' trekken veel publiek. De tentoongestelde lichamen zijn in het buitenland geprepareerd.

7. Maken van afbeeldingen of nemen van vingerafdrukken van een overleden lichaam

Het maken van afbeeldingen van overleden personen is geen strafbaar feit, ook niet wanneer bijvoorbeeld naakte geslachtsdelen in beeld worden gebracht. Er is wel een

wetsvoorstel in consultatie waarin wordt voorgesteld om het maken afbeeldingen van dodelijke slachtoffers van (verkeers)ongevallen strafbaar te stellen. Het nemen van een vingerafdruk van een overleden lichaam is niet strafbaar.

8. *Wegneming van toevoegingen aan het lichaam die met het lichaam zijn verbonden (bijv. piercings of gouden tanden)*

Het wegnemen van voorwerpen die verbonden zijn met het overleden lichaam, levert eenvoudige diefstal (art. 310 Sr) en mogelijk diefstal met braak of verbreking (art. 311 Sr) op. Wanneer het lichaam fysiek wordt aangetast door de wegneming, kan sprake zijn van beschadiging (art. 350 Sr). Uit de jurisprudentie zijn hiervan geen gevallen bekend.

9. *Bevuilen van een lijk (bijv. spugen of urineren op een lijk);*

10. *Onbevoegd aanpassen van het lijk (bijv. haar of kleding), de houding van een lijk of de enkele aanraking van een lijk*

De gedragingen onder 9. en 10. leveren geen strafbaar feit op.

Hoofdstuk 5: Opvattingen over de strafbaarheid van lijkschennis in Nederland

Onder geïnterviewden bestaat overeenstemming over de volgende aspecten:

- De strafbedreiging van 2 jaar gevangenisstraf ter zake van artikel 151 Sr (wegmaken van een lijk met het oogmerk om de dood of doodsoorzaak te verhelen) is te laag in de meest ernstige gevallen.
- Het aanmerken van een overleden lichaam als een 'goed' en het van toepassing achten van de bepalingen met betrekking tot vernieling/beschadiging (art. 350 Sr) en openlijke geweldpleging (art. 141 Sr) doet geen recht aan de bijzondere status van het overleden lichaam. De strafbedreiging van artikel 350 Sr van 2 jaar is te laag in geval van fysieke lijkschennis. Er bestaat behoefte aan een zelfstandige strafbepaling voor fysieke lijkschennis.
- Alle soorten necroseksuele gedragingen moeten strafbaar zijn, ook wanneer geen sprake is van seksueel binnendringen.
- Het maken van afbeeldingen van naakte lichaamsdelen met een seksuele strekking moet strafbaar worden gesteld.
- Het is niet noodzakelijk om het feit dat een gestolen voorwerp verbonden was met een overleden lichaam, als strafverzwarende omstandigheid aan te merken in de zin van artikel 311 Sr.
- Het spugen of urineren op een lijk en het aanpassen van de houding, het kapsel of de kleding van de overledene wordt weliswaar onfatsoenlijk, maar niet strafwaardig gevonden.

De opvattingen lopen uiteen ten aanzien van de vraag of de activiteiten van lichaamsmakelaars verboden zouden moeten worden.

Hoofdstuk 6: Rechtsvergelijking

In de volgende tabel wordt een overzicht gegeven van de strafbaarstellingen per land. In de linkerkolom worden de onderzochte vormen van lijkschennis verkort weergegeven.

	NL	DU	FR	BE	ZW	E&W	SC	VS
verplaatsen	x	x	x	NO	x	x	NO	x (48 staten)
wegmaken	x	x	x	NO	x	x	NO	x (48 staten)
fysiek aantasten	x	x	x	soms	x	x	soms	x (34 staten)
seksuele gedragingen	soms	x	x	soms	x	x	soms	x (47 staten)
(ver)kopen		mogelijk	x	NO	NO	mogelijk	NO	soms (12 staten)
tentoonstellen		soms	mogelijk	NO	NO	soms	NO	soms (1 staat)
afbeeldingen maken		mogelijk	soms	soms	NO		NO	soms (1 staat)
wegneming toevoegingen	x	x	x	NO	NO	x	NO	x
bevuilen		x	x	NO	NO		NO	
onbevoegd aanpassen				NO	NO		NO	

Verklaring van de gebruikte aanduidingen:

x	strafbaar
soms	alleen strafbaar wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan
mogelijk	niet zeker dat sprake is van strafbaarheid
NO	niet onderzocht (ten aanzien van België, Zweden en Schotland zijn niet alle gedragingen onderzocht)

Fysieke aantasting en necroseksuele gedragingen zijn in de meeste onderzochte buitenlandse landen weliswaar strafbaar, maar dikwijls ontbreekt ook in die landen een specifieke strafbepaling, wordt dat als bezwaarlijk beschouwd en zijn er wetgevingsinitiatieven ontplooid om zelfstandige strafbaarstelling te bewerkstelligen.

Hoofdstuk 7: Toepassing van de criteria voor strafbaarstelling op lijkschennis

De noodzakelijkheid van invoering van nieuwe wetgeving dan wel aanpassing van bestaande wetgeving, is beoordeeld door de criteria voor strafbaarstelling toe te passen op de in dit onderzoek onderscheiden vormen van lijkschennis. Hierbij zijn de argumenten betrokken die de beantwoording van de deelvragen heeft opgeleverd. Wanneer invoering of aanpassing van wetgeving noodzakelijk wordt geacht in de zin van aanwijzing 2.2 van de Aanwijzingen voor de regelgeving, betekent dit praktisch dat deze invoering of aanpassing wordt aanbevolen. De onderzoekers doen de volgende aanbevelingen aan de wetgever:

Opgraven of wegnemen van een lijk

- De delictomschrijving van het huidige artikel 150 Sr wordt gehandhaafd.

- De strafbedreiging van deze bepaling wordt verhoogd van 1 naar 2 jaar gevangenisstraf. Dit is een meer proportionele strafbedreiging, omdat sprake is van een inbreuk op de menselijke waardigheid en op het belang van nabestaanden en van de overheid om te weten waar een overleden lichaam zich bevindt.

Wegmaken/verbergen van een lijk met het oogmerk de dood(soorzaak) te verhelen

- De termen 'vernietigt' en 'verbrandt' worden verwijderd uit de delictomschrijving van artikel 151 Sr. Deze gedragingen komen te vallen onder een nieuwe strafbepaling ter zake van fysieke lijkschennis.
- De strafbedreiging van deze bepaling wordt verhoogd van 2 naar 4 jaar gevangenisstraf. Er is ernstige aantasting van het nawerkende recht op onaantastbaarheid van het menselijk lichaam, er wordt grote inbreuk gemaakt op belangen van nabestaanden en de dader ontloopt mogelijk een veroordeling wegens een levensdelict. Deze omstandigheden rechtvaardigen aanzienlijke verhoging van de strafbedreiging.
- Aan artikel 151 Sr wordt een tweede lid toegevoegd, waarin wordt bepaald dat het maximum van de hoofdstraffen van het eerste lid wordt verminderd met een derde indien het lijk op aanwijzingen van de schuldige wordt gevonden. Deze bepaling zou een verdachte kunnen aansporen om de plaats waar hij een lijk heeft achtergelaten, te onthullen. Dit is in het bijzonder voor nabestaanden zeer belangrijk.

Fysieke lijkschennis

- Na het huidige artikel 151 Sr wordt een bepaling ingevoegd waarin het opzettelijk en wederrechtelijk vernietigen of beschadigen van een lijk en het geweld aanwenden tegen een lijk strafbaar worden gesteld. Een zelfstandige strafbepaling is noodzakelijk, omdat het aanmerken van een lijk als een goed in de zin van artikel 141 (openlijke geweldpleging) en 350 Sr (vernieling/beschadiging) geen recht doet aan de bijzondere status van het overleden lichaam, terwijl de strafbedreiging van artikel 350 Sr van 2 jaar gevangenisstraf niet passend is bij de ernst van het strafbare feit.
- Een passende strafbedreiging ter zake van deze nieuwe bepaling is 6 jaar gevangenisstraf of geldboete van de vierde categorie. Deze strafbedreiging is passend omdat sprake is van een mogelijk zeer ingrijpende aantasting van het nawerkende recht op lichamelijke integriteit (bijv. bij het in stukken zagen van een lichaam), terwijl nabestaanden ernstig worden aangetast in hun nagedachtenis van de overledene en rouwverwerking.
- In deze nieuwe bepaling wordt een strafverzwarende variant opgenomen: wanneer fysieke lijkschennis is begaan voordat een lijk is weggemaakt (art. 151 Sr), kan een gevangenisstraf van maximaal 8 jaar of een geldboete van de vierde categorie worden opgelegd.

Necrofilie

- In de titel met betrekking tot zedenmisdrijven wordt een nieuwe bepaling opgenomen waarin het verrichten van seksuele handelingen met een lijk strafbaar wordt gesteld. Necroseksuele gedragingen met overleden lichamen maken ernstig inbreuk op het nawerkende recht op lichamelijke integriteit, terwijl nabestaanden in de nagedachtenis van de overledene worden aangetast.

- Het ligt voor de hand om deze bepaling op te nemen na artikel 254a Sr.
- Een passende strafbedreiging ter zake van dit delict is 4 jaar gevangenisstraf of een geldboete van de vierde categorie.

Lichaamsdonatie met winstoogmerk

- Aan dezelfde titel waarin de artikelen 150 en 151 Sr zijn opgenomen, wordt een nieuwe strafbepaling toegevoegd, waarin het doen van een gift of een belofte of het verlenen van een dienst strafbaar wordt gesteld wanneer die als oogmerk hebben om iemand te bewegen tot lichaamsdonatie, van hemzelf of van een ander. Ook het aannemen van een dergelijke gift, belofte of dienst wordt strafbaar gesteld, wanneer de aannemende persoon weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat deze tot doel heeft om te bewegen tot lichaamsdonatie. Deze strafbepaling vloeit voort uit het verbod dat het non-commercialiteitsbeginsel meebrengt op het behalen van financieel voordeel uit het ter beschikking stellen van (delen van) lichamen *als zodanig*. Dit beginsel staat overigens niet in de weg aan het betalen van een vergoeding door een commercieel bedrijf voor het gebruik van een door een ziekenhuis ter beschikking gesteld gedoneerd lichaam voor wetenschappelijk onderzoek.
- In de Wet op de lijkbezorging wordt een vergunningsplicht ingevoerd voor bedrijven die direct na het overlijden gedoneerde lichamen ontvangen en mogelijk vervolgens ter beschikking stellen aan andere bedrijven, teneinde excessen te voorkomen. Overtreding van de vergunningsvoorwaarden wordt een economisch delict.

Tentoonstelling van een lijken

- In de Wet op de lijkbezorging wordt een vergunningsplicht ingevoerd voor het organiseren van een tentoonstellingen met geprepareerde lijken. Deze heeft als doel om non-commercialiteit te waarborgen en om te voorkomen dat excessen plaatsvinden, bijvoorbeeld doordat lichamen van geëxecuteerden worden tentoongesteld. Strafbare handelen in strijd met de vergunningsplicht of de vergunningsvoorwaarden hoeft niet strafbaar te worden gesteld, omdat een tentoonstelling in dat geval kan worden gesloten.

Afbeeldingen

- Het wordt strafbaar om opzettelijk en wederrechtelijk een afbeelding van een lijk van seksuele aard te vervaardigen of te bezitten. Dit is noodzakelijk omdat dergelijke afbeeldingen inbreuk maken op het nawerkende recht op bescherming van het privéleven en op de nagedachtenis van de overledene.
- Het ligt voor de hand om bij de strafbaarstelling aan te sluiten bij artikel 139h lid 1 Sr. Deze bepaling kan op zo'n manier worden uitgebreid dat zij niet alleen betrekking heeft op personen, maar ook op lijken.
- De strafbedreiging van artikel 139h Sr – maximaal 1 jaar gevangenisstraf of een geldboete van de vierde categorie – is ook ten aanzien van afbeeldingen van lijken passend.

Er bestaat geen noodzaak tot invoering van strafbepalingen ter zake van het door onvoorzichtigheid fysiek aantasten van een lichaam, het nemen van vingerafdrukken van een

overleden lichaam, het bevuilen van een overleden lichaam of het onbevoegd aanpassen van een lijk. Evenmin is het noodzakelijk om een strafverzwarende omstandigheid toe te voegen aan artikel 311 Sr voor het geval dat voorwerpen zijn gestolen die met de overledene verbonden waren.